

Kje to stoji zapisano, da bi
Smejati smeli se in radovati,
Ko jaz togujem, mrjem? Bodi! bodi!
Ko se utrga plaz sneženi v gorah,
Valí v dolino se in ni mu mar,
Da treskne tu in tam ob krasne jelke,
Pokoplje jih gromeč v globokem jarku.
(Odide par korakov v stran, odkoder jo opazuje.)

Grofica.

(Pokrila si je že med govorom obraz; sedaj vstane.)
O, to strašán je človek! Te besede
Kot trnje ostro silijo v srcé,
In slutnje tèmne tlačijo mi dušo.
Pa zgòdi se, kar je nebó sklenilo, —
Nikjer v vedenju mojem krivde ni. —

5. prizor.

Prejšnji. dr. Gallus.

(Gallus se je približal že sredi govora prizorišču in je poslušal ves pomenek skrit za grmovjem; sedaj stopi k pisarju.)

Gallus.

Prokleti pes! Sedaj sem te zalotil
Na tvojem potu, prišel sem ti v križ.
Je to vedenje tvoje, to hvaležnost
Do gospodarja svojega, ki te je rešil,
Da nisi zgnil, kot zgnije pes na gnoju!
Sramuj se podlosti — prepolna čaša
Nesramnostij je tvojih in pregreh;

Sedaj se ne odtegneš več pravici.
Gospa častita, dajte mi rokó.

Pisar.

Ubogo revše! Kaj si ti, mazač,
Kaj tvoje zvezde in neslanosti!
Pretenja tega tvojega se ne bojim —
Mar misliš, da sem osemleten deček,
Ki teče, če mu žugaš s palico? —
Pogubo torej tudi tebi, — norec!

Gallus.

Kaj praviš? Norec? — Stoj, da z ostrim
mečem
Oklestim ti za zlobo spretne roke.

Pisar.

O, tudi prav, pošteni kokodajec!
(Posežeta po mečih, grofica stopi mireča med oba.)

Grofica.

Nikar krvi ne prelivajta! — (Pisarju:)
Strani,
Nesrečnež, strani, proč od tod! Moj
Bog!

Gallus.

Le čakaj, pride ura maščevanja!

Pisar

Da, pride, a čegava, — to se vpraša —
In naj zijá pekló, dosegel bom.
(Hrup, vrisk gostov v daljavi, godba; zagrinjalo pade.)

Trioletti.

I.

Na vrhu stolpa tožne razvaline
Pogánjati sem cvetko zrl iz tal.
Kakó ji góri níknila je kál
Na vrhu stolpa tožne razvaline?
Molcé na róbu skálnatem sem stál,
Premišljál, v duši si budil spomine —
Na vrhu stolpa tožne razvaline
Pogánjati sem cvetko zrl iz tál.

V trpina mrtvem sreč tuđi časi
Zažéne skrite rásti up cvetán,
Bolést razmakne sreče zor krasán
V trpina mrtvem sreč tuđi časi,
Samó da je porédek oni dán . . .
Spominov vendar pričajo nam glasi:
V trpina mrtvem sreč tuđi časi
Zažéne skrite rásti up cvetán.

II.

Odkrhne veja močna se od dëbla,
Kadär razsaja po vrtéh vihár;
Končan tedaj je mnog tvoj up, vrtár:
Odkrhne veja močna se od dëbla,
Sadú rodila več ne bo nikdár!
Nevihta ljuta cvet in sad zagrëbla —
Odkrhne veja močna se od dëbla.
Kadär razsaja po vrtéh vihár . . .

V naródom borbi slepega razdvoja
Bojník se mnog odtuji dómu čvrst,
Junák postane slab močvirja trst
V naródom borbi slepega razdvoja —
S cvetovi pa sadóv je zamorjéna brst,
Posledice so krúteje od boja:
V naródom borbi slepega razdvoja
Bojník se mnog odtuji dómu čvrst.

III.

V noči plašilne tájnostni temíni
Najlepše zúbelj svetli plamení,
Najmanjša iskra čárobno žarí
V noči plašilne tájnostni temíni.
Ko dahne jutro, mesec obledí,
Zlató se zvezd umakne srebrnini:
V noči plašilne tájnostni temíni
Najlepše zúbelj svetli plamení.

Krepóst najblažja kaže se v nesreči,
Kadär objema dušo ljuti zdvoj.
In prsi stresa nam viharni bój —
Krepóst najblažja kaže se v nesreči;
Ne, ko srce ogreva sreče sòj . . .
V tolažbo svojo pomni, rod trpeči:
Krepóst najblažja kaže se v nesreči,
Kadär objema dušo ljuti zdvoj!

M. O.

Gostačeva hči.

(Spisal T.)

II.

En hud pogled — srce mrjë,
En trd izrek — srce se strë.

Gregorčič.

Menili smo, da je bil Maničin oče hrom. V francoski vojski mu je svinčenka prebila piščal pod kolenom. Rajni stari Koren mu je bil krstni boter. Zato je imel vedno nekako skrb za Tomaža, ki ni imel skoro nobenega svojega človeka. Vrnivši se v vas, narejal je Tomaž vsakojako orodje, katero je za mal denar prodajal vaščanom: košnike, ročnike, cepce, obroče in enake potrebne reči; razven tega je dobival po štiri krajcarje na dan kot pokojnino zaradi ranjene noge. S tem si je toliko opomogel, da se je oženil s siromašno kmečko samico. Rajni

Koren, dober, pošten možak, je imel iz usmiljenja moža skoro brezplačno v svoji bajti. Le semtertje sta mu gostača priskočila pri obilnem delu na pomoč, da je šlo hitreje izpod rôk. No, pa še to ni bilo zastonj; saj sta nosila skoro vsak večer domov ali pšena ali moke ali sočivja in kaj enakega »za poboljšek«. Časi je padla celo kaka šmarna petica od strani v Tomaževo roko; saj je pa tudi lahko in rad dal stari Koren.

Tako se gostaču in njegovi ženi nikdar ni hudo godilo: stradala nista, izpod strehe ju tudi niso podili, delala pa sta oba rada, dokler sta mogla. Pred

utrujenemu delaveu Gospodovemu, učitelju in buditelju zatiranega nam bratovskega naroda, velikemu oznanjevalcu ideje slovanske. Njegov veliki duh gleda iz jasnih višav in se raduje, ko vidi,

kakó se lepo razcvita cvetica, katero je on pred poldrugim stoletjem zasadil in zalival; pa tudi glasno nam kliče, da samo z vstrajnim in zložnim delovanjem pridemo do lepše bodočnosti.

Trioleti.

IV.

Umirajoč žalóбно pesem poje
Na bregu vódnem žalostni labod;
Poslednjič vabi k sebi mladi rod,
Umirajoč žalóбно pesem poje.
Takó genljivo íti je od tod —
Tešèč gorjé, tešèč holesti svoje
Umirajoč žalóбно pesem poje
Na bregu vódnem žalostni labod.

Srcé se pevčevo labod dozdeva:
Umira, kadar poje, mnogokrat.
V holesti pesmij je izvor bogat —
Srcé se pevčevo labod dozdeva.
Tolažbe naj drugàm bi šel iskat?
Potaplja v pesmi vsa se pevcu reva;
Srcé se pevčevo labod dozdeva:
Umira, kadar poje, mnogokrat.

V.

(*Prijatelju Dragotinu M—u.*)

Trepečejo po nebu zvezd kardela,
Kadàr poslavlja z dnem se tiha noč;
Slobó v priródi mesec zrè plačoč,
Trepečejo po nebu zvezd kardela,
Kot da v stvareh bi tudi čustev moč
Jednako v nas ljubezen večna vnela . . .
Trepečejo po nebu zvezd kardela,
Kadàr poslavlja z dnem se tiha noč.

Kakó pa, mesec, zvézde ve krilate,
Kadàr srcé se loči od srcá!
V ljubezni čisti sreča dom ima:
Kakó pa, mesec, zvézde ve krilate,
Komùr poruši dom se mirni ta?
Slobó v priródi vi samó poznate —
Kakó pa, mesec, zvézde ve krilate,
Kadàr srcé se loči od srcá!

VI.

Pomládi sádovni brsté cvetóvi,
Poletje žitnih je bogato zrn,
Umika dnevu redno mrak se črn;
Pomládi sádovni brsté cvetóvi —
Zvihráva jesen preko gôlo strn.
Zakóni stári so in večno novi:
Pomládi sádovni brsté cvetóvi,
Poletje žitnih je bogato zrn.

Trenotja pravega se mož oprimi,
Da spè mu k smotru vzórnemu korak!
Umételnosti te ne úme vsak —
Trenotja pravega se mož oprimi!
Modrákov svèt zamétuje — bedak.
Nenádno časi sneg zapade v zimi;
Trenotja pravega se mož oprimi,
Da spè mu k smotru vzórnemu korak!

M. O.

Še enkrat so šli zapet mladostno narodno pesem na sredo vasi. Poslušala jih je cela vas. A ko je zadonel zvon, oznanjajoč slavo Marije in vzbujajoč spomin božje ljubezni, umolknili so vsi in se vtopili v molitev, misleč si tudi še: »Bog vé, ali bodem še slišal do-

mači zvon, ali mi ne poje morebiti žalostne odhodnice?»

Drugi dan so odhajali mladeniči. Vzbujali so si pogum in zatirali žalost. Nobeden ni imel tako bolestrnega srca, kakor Janez Venec.

Trioleti.

VII.

Krasán razžarja dan se v mládi zóri,
Kdo zna, kakó doteče mu večér?
Nezgôd ponajveč je prikrita smer:
Krasán razžarja dan se v mládi zóri —
A ni v príródi stalnosti nikjer!
Z močmi se človek skritimi ne bôri,
Krasán razžarja dan se v mládi zóri,
Kdo zna, kakó doteče mu večér?.

Življenje cvétno je v mladosti zláti,
Viharno često se zagrne v smrt.
Podere se v življenju mnog načrt —
Življenje cvétno je v mladosti zláti,
Bodoči čas s temó nam je zastrt . . .
S prihodnjostjo nevarno je igrati:
Življenje cvétno je v mladosti zláti,
Viharno često se zagrne v smrt.

VIII.

Na svetu vse stvarí so raznolike,
Pogléd obrni kamorkoli svoj;
Resnico to o skromna pesem poj:
Na svetu vse stvarí so raznolike.
Dehtí po gredah cvetje raznih bój,
Različna so drevesa vrtom díke —
Na svetu vse stvarí so raznolike.
Pogléd obrni kamorkoli svoj.

Človeških src breznádejna teženja,
Med vsem najbólj ste raznolika ve!
Nikoli se v celóto ne družé
Človeških src breznádejna teženja.
Za svojim vsak se péhamo ljudje,
Življenja konec — konec hrepenenja:
Človeških src breznádejna teženja,
Med vsem najbólj ste raznolika ve!

IX.

Z drevesa veter list droban odloči,
Naprej ga nese divji piš njegov
Črez pólja širna, mimo rek valov;
Z drevesa veter list droban odloči —
Na veji ródni več ne zre sadov . . .
Na tujem sahne, mre v jesenski móci;
Z drevesa veter list droban odloči,
Naprej ga nese divji piš njegov.

Človeka časa moč od dóma pahne,
V tujino ljuto ga drví naprej.
In vènder ni tujina kraj nadéj!
Človeka časa moč od dóma pahne,
Viharjev zlih igrača je poslej . . .
Kdo zna, če v ródni zemlji kdáj izdahne?
Človeka časa moč od dóma pahne,
V tujino ljuto ga drví naprej.

M. O.

metulj vrh planinskega roba je veličastna prikazen — škorjanček sam po sebi ni veličasten, njegovo petje je milo — ali njegov vzlet je veličasten. »Die Erhabenheit«, pravi Schiller, »besteht in einem Unendlichen, das die Sinne und Phantasie zu fassen verzagen«. Da, pač, veličastna je vsa priroda, zakaj ona spričuje umetelnika, ki ga ne čut ne domišljija ne obsežeta — le um ga spozna, zakaj po vidljivi, prekrasni prirodi sklepa, da je bitje, ki je svet stvarilo, neskončno umno in neskončno lepo, zakaj po svojem idealu ga je stvarilo.

Druga oblika, v kateri se pojavlja lepota v prirodi, je ljubkost. Ljubkost se razločuje od veličastva po učinku. Nad veličastvom strmimo, spoštujemo je, ljubkost pa se nam omiluje in prikuplja.

Veličastva konec je tragičen, po ljubkosti pa se nam milo toži.

Veličastvo in ljubkost pa ste si v tem sorodni, da obé vzbujati blaga čustva, obé pa ste tudi sosedi smešljivosti.

»Vom Erhabenen zum Lächerlichen ist nur ein Schritt«, pravi Jean Paul. Takih smešljivih pojavov nam podaja velikokrat ljuba priroda: Kako mogočno, ponosno stopa puran in brusi v resnobni hoji razpeta krila svoje kočije, pa vse se mu smeje.

Velikanska je postava slonova, ali vendar je smešna, celó če pomislimo, kar o njem pripovedujejo naravoslovci, da se boji male miške. V rastlinstvu je največ ljubkih pojavov in dinamično-veličastnih, v živalstvu pa se priroda rajše šali, posebno v bolj razvitih živalih, ker jih tem lože počloveči, pripisajoč jim osebnost, pamet in prosto voljo.

Lepa pa je vsekako cela narava, lepa po soglasju med obliko in duhom, po soglasju med posameznimi proizvodi in po soglasju, ki vlada med neorganičnimi in organičnimi stvarmi; vse živé; in po pravici pravi Göthe o prirodi:

»Sie hat keine Sprache noch Rede, aber sie schafft Zungen und Herzen, durch die sie fühlt und spricht«.

Trioletti.

X.

Za gôrami večerni svit zahaja,
Zavzet popotnik gleda sliko to;
In ko ga v nôči sanje objemó,
Za gôrami večerni svit zahaja:
Jednako bdêč ga zrl je pred sabó
Prizór mu dušo v snu krasan naslaja —
Za gôrami večerni svit zahaja,
Zavzet popotnik gleda slikó to . . .

Večerni zláti zor — človeška sreča,
Begóči sèn je srečnih dnij — spomin.
Izgine često iz srcá globín
Večerni zláti zor — človeška sreča . . .
A kakor sèn čarôben nočnih tmín
Spomin je nánjo slika nam vabeča.
Večerni zláti zor — človeška sreča,
Begóči sèn je srečnih dnij — spomin.

XI.

Zaman v pozéble sije nam nasade
Pomládi solnca blagodejni žar;
Budêč v življenje vsako drugo stvar
Zaman v pozéble sije nam nasade:
Življenja vzbudil v njih ne bo nikdár!
Izvabljal v zadnjem dolu setve mlade,
Zaman v pozéble sije nam nasade
Pomládi solnca blagodejni žar.

Zatrti vzori, v duši pokopani,
Zakaj ob sliki tej srcé drhti?
Mordà pozébli ste nasadi vi,
Zatrti vzori, v duši pokopani?!
Kateri svit v življenje vas vzbudi,
Ko siplje pómlad cvetje po poljani? . . .
Zatrti vzori, v duši pokopani,
Zakaj ob sliki tej srcé drhti?

XII.

Vesel mornar se v pristanišče vkreca,
Moč mu trudne, duh željan mirú.
Prebil na morju mnogo je strahú —
Vesel mornar se v pristanišče vkreca:
Pred vibro ljuto varen je le-tú . . .
Umejete podobo, jada srca?
Vesel mornar se v pristanišče vkreca,
Moč mu trudne, duh željan mirú.

Poslednjo pot poslednja pesem pevaj
Ki v groba pristan nje nas véde tir!
Tedaj premine v prsih vsak nemir:
Poslednjo pot poslednja pesem pevaj!
Pozemeljski usiha sreče vir,
Srcé za srečo trajno se ogrevaj —
Poslednjo pot poslednja pesem pevaj,
Ki v groba pristan nje nas véde tir!

M. O.

Spomini s planin.

II. Planincu.

Samotno, kakor ótok mórja,
Kipi ti kvišku dom lesen.
Brez óken, stèbrov in pridvorja,
Obdan od trhljeh, štírih stén.

Vendàr zakaj, ko zor se vname,
Iz grla pesem ti privrè?
Zakaj na postelji iz slame
Pokojno sanjaš zlate snè?

Kedo ti slajša nòčni spanec?
Kedo ti lajša breme rev?
Tovariš veren in izgnanec,
Ki je zapustil dom kraljev.

Preziran zbežal je na góre,
Pod kočo tvojo volil stan.
Pozábili ga dvor ne more,
Nazaj ga kliče noč in dan.

Pred njim bežijo misli žalne
In skrb in strah in duše dvom.
Ob njem oči jasné se kalne,
In dom njegov je sreče dom.

Spominjam se te v duši često,
In ti velim, planinski sin:
Izgnanca ljubi vedno zvesto,
Do smrti ljubi dom planin!

Iz srca polnega utehe
Donel ti bode pesmij vir,
Dokler pod krilom tvoje strehe
Prebival bo izgnanec — mir.

A. M.

Paperki staroslovenski.

(Piše P. Ladislav.)

(Dalje.)

6. **Češča vas.** — V staroslovenščini pomeni čestъ (čest) kot adjektiv to, kar πικρός, lat. densus, slov. gost, n. pr. česta mrgla = gosta megla, ali gosta hosta. Ta beseda često je bila rabljena v starislov. lokalno in temporalno: po čestu = saepe, velikrat, češče = večkrat, sedaj pa

imamo to besedo »često, velikrat, češče, večkrat, samo v temporalnem pomenu n. pr. ta in ta beseda se sliši v tem in tem kraju često tako, v drugem pa v drugem pomenu. — Za besedo često imamo sedaj izraz gosto tudi v obeh pomenih, n. pr.: gosta hosta; in gostokrat se sliši